

PM 2011: RI (Dnr 303-937/2009)

Inför straffskatt på förbränning av kol och olja **Skrivelse från Stefan Nilsson och Yvonne Ruwaida (båda MP)**

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen från Stefan Nilsson och Yvonne Ruwaida (båda MP) om ”Inför straffskatt på förbränning av kol och olja” anses besvarad med vad som sagts i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

I en skrivelse den 29 april 2009 från Stefan Nilsson och Yvonne Ruwaida (båda MP) lämnas förslag om att uppvakta regeringen om att regeringen måste införa ekonomiska styrmedel för att fasa ut förbränning av fossila bränslen i kraftvärmeverken.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Östermalms stadsdelsnämnd samt AB Fortum Värme (samägt med Stockholms stad).

Stadsledningskontoret konstaterar att ekonomiska styrmedel redan är på plats för att bereda en omställning till förnybara energislag och att stadens klimatgasmål i enlighet med miljöprogrammet kommer att nås.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar att el- och värmeproduktion redan omfattas av ekonomiska styrmedel för att minska utsläppen av växthusgaser och föreslår att de styrmedel som idag finns istället skärps. Nämnden konstaterar också att ägardirektiven i stadens budget betonar att AB Fortum Värme ska fortsätta minskningen av användandet av fossila bränslen.

Östermalms stadsdelsnämnd anger att staden har ett omfattande arbete för att minska växthusgasutsläppen, där bland annat Norra Djurgårdsstaden fyller en viktig roll.

AB Fortum Värme anger att deras mål är att alla samhällen där bolaget är verksamt ska ha en hållbar energiförsörjning och att bolagets vision är att vara den klimatneutrala energileverantören. Bolaget konstaterar att kraftvärmeverket som anges är bland Sveriges bästa när det gäller miljöprestanda och att investeringar görs för att få ned dagens fossilnivå (15 procent) i verket är ett angeläget uppdrag för bolaget, men att det också medför stora kostnader.

Mina synpunkter

Stockholms stad ska vara en miljöstad i världsklass och till år 2015 ska vi ha minskat våra koldioxidutsläpp med 43 procent. Stockholmarna älskar sina grönområden, parker, öppna vatten och allt friskare luft och det ska vi värna. De ansträngningar som står bakom är bland annat långvariga och tidiga investeringar i vattenrening, förbud mot vissa utsläpp, krafttag för att förtäta bebyggelse samt en utbyggd och miljövänlig fjärrvärme.

I skrivelsen föreslås att Stockholm ska införa styrmedel för att minska användandet av fossila bränslen. Då det, som remissinstanserna lyfter fram, redan finns styrmedel på området är det viktigare att tillsammans med bolagen se till att investeringar för lägre utsläpp kommer till skott.

Mellan år 2000 och 2007 minskade växthusgasutsläppen i Stockholm med drygt 500 000 ton, vilket kommer sig av att oljepannor i fastigheter byts ut mot anslutningar till ett grönt och miljövänligt fjärrvärmenät. Det bästa vi kan göra för miljön är alltså att fortsätta utbyggnaden av fjärrvärmen, och inte att fördyra den.

Det innebär att vi måste jobba aktivt med vårt miljöprogram och få fler att ansluta sig till fjärrvärmen, samtidigt som vi tillsammans med våra bolag och andra intressenter arbetar för att ytterligare minska – i syfte att i en framtid helt ta bort – fossila bränslen ur kraftvärmeproduktionen. AB Fortum Värme har en investeringsplan som innebär att fossila bränslen ska ersättas med förnyelsebara alternativ till år 2020 och Stockholm har som mål att vara en fossilbränslefri stad år 2050.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelsen från Stefan Nilsson och Yvonne Ruwaida (båda MP) om ”Inför straffskatt på förbränning av kol och olja” anses besvarad med vad som sagts i denna promemoria.

Stockholm den 28 oktober 2011

STEN NORDIN

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Skrivelsen ”Inför straffskatt på förbränning av kol och olja”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

I en skrivelse den 29 april 2009 till kommunstyrelsen framhåller Stefan Nilsson och Yvonne Ruwaida (båda MP) att Värtaverket eldas med fossila bränslen vilka bidrar till växthuseffekten. Ett uteblivet byte till biobränslen i Värtaverket inverkar enligt skrivelsen menligt på miljön och Stockholms klimatpolitik. I skrivelsen föreslås att staden uppvaktar regeringen om att regeringen måste införa ekonomiska styrmedel för att fasa ut förbränningen av fossila bränslen i kraftvärmeverken.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Östermalms stadsdelsnämnd samt AB Fortum Värme (samägt med Stockholms stad).

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Skrivelsen fokuserar på det idag tämligen oomstridda faktumet att förbränning av fossila bränslen bidrar till en uppvärmning av atmosfären, en växthuseffekt. Frågan har fått stor uppmärksamhet och globala överenskommelser om minskning av växthusgaser har följts av mål antagna av Europeiska Unionen, såväl som nationella mål och åtaganden.

I syfte att nå de nationella miljömålen, däribland klimatmålen, har riksdagen beslutat om mängder av ekonomiska styrmedel såsom skatter, avgifter och subventioner. Några exempel är bränsleskatt, elskatt, kärnkraftsskatt, avgift/skatt för nedrustning & förvaring av kärnbränsle, koldioxidskatt, svavelskatt, skatt på bekämpningsmedel, skatt på handelsgödsel, skatt på avfall, miljöskyddsavgift, avgift till batterifonden, fordonsskatt, försäljningsskatt på motorfordon, trängselskatt, avgift till bilskrotningsfonden, naturgrusskatt etcetera.

De kanske viktigaste systemen och ekonomiska styrmedlen för just kraftvärmeindustrins omställning består av handeln med utsläppsrätter samt elcertifikat. Till detta hör också de 7,8 miljarder kronor som betalades ut i miljösubventioner 2008. Stadsledningskontorets uppfattning är därför att fullgoda ekonomiska styrmedel som leder i riktning mot miljömålen redan finns på plats.

Stockholm har i miljöprogrammet antagit tydliga mål i fråga om hållbar energianvändning. Det mest relevanta delmålet mot bakgrund av skrivelsen är målet om att utsläppen av växthusgaser från energianvändning ska minska med 10 procent per Stockholmare till år 2011. Till år 2015 är per capita målet en 43 procentig minskning av koldioxidekvivalenter, medan det långsiktiga målet är en helt fossilbränslefri stad år 2050. Tillsammans med effektiv kollektivtrafik och avfallshantering, är utbyggd fjärrvärme den viktigaste framgångsfaktorn.

Stadsledningskontoret konstaterar också att kommunfullmäktiges ägardirektiv till AB Fortum Värme Holding bland annat dikterar en fortsatt minskning av användandet av fossila bränslen till förmån för förnybara sådana, samt ett fortsatt utbyggt fjärrvärmenät i Stockholmsområdet. I dag består Värtaverkets bränslemix av 45 procent fossila bränslen, 40 procent förnybar energi och 15 procent el. Även om verkets utsläpp av växthusgaser varit relativt konstant mellan 2000 och 2007, har ändå utbyggnaden av fjärrvärmen bidragit med en minskning av utsläppen av växthusgaser med drygt 500 tusen ton. Fortsatt utbyggnad av

fjärrvärmenätet är således viktigare för stadens miljömål än bränslemixen.

Att Fortum nu senarelägger det nya biobränsleeldade fjärrvärmeverket till efter 2015 innebär inte att andelen biobränsle i det befintliga värmeverket inte kan komma att ökas. Inte heller betyder det enligt stadsledningskontorets mening att stadens mål i innevarande miljöprogram, målet för 2015 eller det långsiktiga målet för år 2050 åsidosätts.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser skrivelsen besvarad med vad som anförs i detta tjänsteutlåtande.

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Miljö- och hälsoskydds nämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2009 att överlämna och åberopa förvaltningarnas tjänsteutlåtanden som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Åsa Romson (MP), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 juni 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen ser ett stort behov av att öka andelen biobränslen i Värtaverket, särskilt som det är landets sjätte största punktkälla för utsläpp av koldioxid. Förvaltning anser att ekonomiska styrmedel är bra verktyg för att öka takten i utfasningen av fossila bränslen. Förvaltningen ser dock inte behovet av ytterligare ett ekonomiskt styrmedel som t.ex. en straff skatt på förbränning av kol och olja som föreslås i skrivelsen. Energieffektiviseringsutredningen, vars slutbetänkande presenterades i "Vägen till ett energieffektivare Sverige" visar också den betydelse som Energieffektivisering kan ha för att fasa ut de fossila bränslena. Miljöförvaltningen föreslår att staden ska arbeta för att skärpa de styrmedel som redan finns på nationell och EU-nivå innan nya ekonomiska styrmedel införs. Detta så att utfasningen av fossila bränslen sker i större utsträckning och i en snabbare takt än idag. Befintliga system kan användas i högre grad och skärpas genom t.ex. färre andelar utsläppsrätter inom EU eller högre energiskatt på fossila bränslen inom nuvarande skattelagstiftning. Några ekonomiska styrmedel för att minska andelen fossila bränslen i Värtaverket behövs inte eftersom staden har möjlighet att genomsitt delägarskap i Fortum Värme att driva på utfasningen av fossila bränslen. Ett uttryck för stadens ambition är kommunfullmäktiges ägardirektiv i budget för Stockholms stad 2009: "Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella mål. Därutöver har staden som ägare intresse av att säkerställa en rimlig prisutveckling, i syfte att minska boende kostnaderna för de stockholmare som är beroende av fjärrvärme. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en starkmiljöprofil.

Bolaget ska:

- Fortsätta minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån mot andra förnybara alternativ.
- Fortsätta att utveckla Fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- Arbeta med att kartlägga förutsättningarna för en fortsatt utbyggnad av Fjärrkyla i Stockholm"

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2009 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Marion Sundqvist (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Lotta Juul Martin-Löf m.fl. (M), Gunilla Gustafsson (FP) och Britt Westerlind (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m.fl. (S) och Per Hamnström (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 juli 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har ett omfattande arbete för att minska växthusgasutsläppen. I miljöförvaltningens rapport "Minskade utsläpp av växthusgaser i Stockholmsstad år 2015" redovisas förutsättningarna att ytterligare reducera utsläppen av växthusgaser i Stockholm till den i budget 2009 fastslagna målnivån 3,0 ton CO₂ per person. Det långsiktiga målet är att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2050. För att nå dit krävs det att staden gemensamt jobbar på flera fronter.

Behovet av energi måste minskas, den energi som används måste användas mer effektivt och vi behöver använda mer förnyelsebar energi. En minskad användning av kol och olja är viktigt för att nå stadens klimatmål.

Fortum Värme AB har under en längre tid planerat för ett nytt kraftvärmeverk inom Värtaverket som huvudsakligen ska eldas med biobränsle. Man planerar även att genomföra förändringar av de befintliga anläggningarna för att kunna utvinna mer energi och öka andelen förnybara bränslen. Detta arbete pågår och kommer enligt Fortum ha större betydelse än det nya kraftvärmeverket för att bidra till att uppnå stadens mål om minskade utsläpp av växthusgaser.

Det nya kraftvärmeverket har försenats då ansökan om miljötillstånd överklagats. För närvarande avvaktar man till hela prövningsprocessen är klar.

På Östermalm planeras en ny stadsdel. Norra Djurgårdsstaden. Området kommer fullt utbyggt att innehålla omkring 10 000 nya bostäder och 30 000 nya arbetsplatser. Norra Djurgårdsstaden är ett av stadens miljöprofilområden. Området planeras med en tydlig miljöprofil. Stockholm stads satsning på miljöprofilområden syftar till att befästa Stockholms position som ledande huvudstad i klimatarbetet. Områdena ska stödja marknadsföringen av svensk miljöteknik samt vara föregångare och utveckla ny teknik som senare kan komma all bostadsbyggande i Stockholm till godo.

Visionen för Norra Djurgårdsstaden lyder "En miljöstadsdel i världsklass". De tre övergripande målen är:

År 2030 är Norra Djurgårdsstaden fossilbränslefritt

År 2020 underskrider CO₂-utsläppen 1,5 ton per person

Norra Djurgårdsstaden är anpassat till kommande klimatförändringar

Stadens arbete med miljöprofilområden bidrar till att uppnå klimatmålen. Miljöprofilområdena blir förebilder och kommer förhoppningsvis att fungera som kunskapsbank och inspiration för hållbart byggande både i och utanför Stockholms stad.

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stads brev daterat den 14 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad har tagit del av Miljöpartiets hemställan till kommunstyrelsen enligt bilaga, vari det framförs önskemål om införande av styrmedel som framtvingar en avveckling av olje- och koleldningen i Värtaverket. Som verkställande direktör vid Fortum Värme vill jag på detta sätt redovisa bolagets hållning i ärendet och något utveckla Fortum Värmes syn på läget.

Låt mig inledningsvis slå fast att vi har samsyn vad gäller målet. Vårt kärnbudskap är att alla samhällen där Fortum Värme är verksamt ska ha en hållbar energiförsörjning. Den vision vi arbetar för är att vara den klimatneutrala energileverantören.

Vidare instämmer jag helt i att vad som krävs för att en sådan omställning ska kunna ske är - förutom en tydlig vilja och förändringsberedskap - riktiga och rättvisande ekonomiska styrmedel.

Vad gäller projektet för ett nytt biobränslebaserat kraftvärmeverk i Värtan är läget följande. Det ursprungliga projektet drabbades hårt av den överhettning för anläggningsentreprenader (med skenande kostnader för exempelvis stål och cement) som rådde under 2007 och vintern 2008. Ett stabilt beslutsunderlag för en satsning i denna storleksordning gick helt enkelt inte att ta fram. I praktiken hade den kalkylerade investeringsutgiften mer än fördubblats på mindre än två år. Vi blev därför tvungna att se över hela projektet på ett antal viktiga punkter. Det gäller bland annat anläggningens storlek, själva investeringskostnaden och lösningen för bränsleförsörjningen. Dessutom undersöks på nytt om en ombyggnad av något av de befintliga kraftvärmeverken i Värtan kan vara ett komplement eller alternativ till ett helt nytt kraftvärmeverk. Arbetet pågår och rapporteras löpande i vår styrelse; en slutrapport planeras kunna presenteras under det tredje kvartalet i år.

Jag vill dessutom här också passa på att nyansera bilden av Värtaverket. Det är riktigt att där eldas kol, och i liten utsträckning och undantagsvis även eldningsolja. Men det hör till bilden kolkraftvärmeverkets miljöprestanda är bland landets bästa alla kategorier (bio och fossil) med avseende på utsläpp av svavels kväveoxider och stofts och med den nya anläggningen för rökgaskondensering som tas i drift under vintern 2009 kommer utsläppen av stoft och försurande ämnen att reduceras ytterligare.

Arbete att med att öka biobränsleandelen från dagens 10 procent pågår lödande. Försök med koldioxidavskiljning (s.k. CCS-teknik) har också genomförts. Självfallet ingår också anläggningen i systemet för handel med utsläppsrätter. Att ytterligare minska andelen fossilbränslen i fjärrvärmeproduktionen i Stockholm från dagens redan relativt låga nivå om 10 procent är ett angeläget uppdrag men också förknippat med investeringar för flera miljarder kronor. Fortum Värme har därför ett stort ansvar för att de satsningar som görs också blir konkurrenskraftiga så att vi fortsatt kan leverera en produkt som klarar konkurrensen från alternativen - annars riskeras ju att de goda miljöeffekterna urholkas.

Avslutningsvis: vi delar målbild och visions och har samsyn kring frågan om styrmedlens betydelse. Möjligen vill jag hellre betona långsiktiga positiva styrmedel för de system som man vill ska komma fram, än trubbigare negativa för de system som man vill styra bort. De viktigaste styrmedlen är härvid elcertifikaten, vars långsiktighet och värmeutveckling är helt avgörande för att bio bränslebaserad kraftvärme - som vi alla tycker är bäst - ska kunna komma till stånd. Lika viktigt är att tillstånds- och planprocesser kan klaras på ett effektivt sätt.

RESERVATIONER M.M.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Åsa Romson (MP) enligt följande.

att miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att stödja skrivelsens förslag om styrmedel för att fasa ut fossila bränslen i kraftvärmeproduktion och att i övrigt godkänna förvaltningens förslag på svar, samt att anförda följande:

Att Värtaverket är landets sjätte största utsläppskälla av CO₂ är oacceptabelt. Fullmäktiges direktiv om att minska de fossila bränslena till förmån för förnyelsebara går långsamt, och stadens politiska majoritet har inte drivit på för ett beslut om utfasning av fossil energi i kraftvärmens i Värtan vilket vi menar borde till. Det ekonomiska incitament som sätts i och med utsläppshandeln är än så länge för litet varför andra styrmedel kan behövas.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Marion Sundqvist (MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta att tillstyrka motionen samt att därutöver anförda följande:

Det är oerhört viktigt att Stockholms stora värmeverk Värtaverket snarligen konverterar från fossila bränslen till biobränslen, som var planerat att ske detta år. Dagens klimatförändringar gör att vi måste ta i med krafttag. Vi kan inte skjuta sådant på framtiden. Sverige, som vill se sig som ett föregångsland på miljöområdet, kan inte fortsätta att elda med kol och olja. Naturligtvis ska staden på alla fronter kämpa för att minska utsläppen av växthusgaser. Det är positivt av den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden byggs med miljöprofil. Detta utesluter inte att stadens värmeverk, som står för stora koldioxidutsläpp, med kraft arbetar för en omställning till miljövänliga bränslen. Dessutom handlar motionen om just Värtaverket, och inte något annat.

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna Lotta Juul Martin-Löf m.fl. (M), Gunilla Gustafsson (FP) och Britt Westerlind (KD) enligt följande.

Alliansen bedriver en ansvarsfull miljöpolitik med utgångspunkten mesta möjliga nytta för skattebetalarnas pengar. Vi driver miljöfrågor och sätter upp mål som ger tydliga resultat. Kommunfullmäktige har antagit ett ambitiöst miljöprogram och utfallet mäts och rapporteras kontinuerligt. Vårt arbete med miljöprofilområden, som i Nya Hjorthagen, är ytterligare ett exempel. Vi gör miljöfrågorna till en naturlig del av varje verksamhet i stället för att ha miljöarbetet som en verksamhet vid sidan om. Detta har också bidragit till att Stockholm har fått utmärkelsen Europas miljöhuvudstad 2010.

På samma sätt som i staden i övrigt arbetar Fortum med att genomföra förändringar i de befintliga anläggningarna för att kunna utvinna mer energi och öka andelen förnybara bränslen. Detta arbete kommer att bidra till att uppfylla stadens mål om minskade utsläpp av växthusgaser.

Det planerade kraftvärmeverket som i huvudsak skulle eldas med biobränsle har tyvärr blivit försenat. Förseningen beror på att ansökan om miljötillstånd har överklagats. Ett mer effektivt sätt än straffskatter för att minska miljöpåverkan vore att effektivisera och snabba upp processen runt miljötillstånd, inklusive överklagandeprocessen.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m.fl. (S) och Per Hamnström (V) enligt följande.

Det är viktigt att Stockholms stora värmeverk Värtaverket konverterar från fossila bränslen till biobränslen, som var planerat att ske detta år. Dagens klimatförändringar gör att vi måste ta i med krafttag. Vi kan inte skjuta sådant på framtiden. Sverige, som vill se sig som ett föregångsland på miljöområdet, kan inte fortsätta att elda med kol och olja. Naturligtvis ska staden på alla fronter kämpa för att minska utsläppen av växthusgaser. Det är positivt av den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden byggs med miljöprofil. Detta understryker vikten av att stadens värmeverk, som står för stora koldioxidutsläpp, med kraft arbetar för en omställning till miljövänliga bränslen.